

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS
PL 650
00181 HELSINKI

1/2

ASIA

Rikosasian ratkaiseminen ilman päätösvaltaa

ASIAN VIREILLETULO

Helsingin hovioikeuden presidentti on 18.6.2019 toimittanut oikeuskanslerille tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten Helsingin käräjäoikeuden 31.1.2019 antaman tuomion, jossa käräjäoikeus oli yhden tuomarin kokoonpanossa tuominnut vastaajan muun ohella törkeästä huumausainerikoksesta. Hovioikeus oli 11.6.2019 syyttäjän valituksesta antamallaan päätöksellä palauttanut asian käräjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, koska käräjäoikeus ei ollut asiaa ratkaistessaan ollut päätösvaltainen.

SELVITYS

Käräjäoikeuden puheenjohtajana asiassa toiminut käräjätuomari on antanut menettelystään häneltä pyytämäni selvityksen. Helsingin käräjäoikeuden laamanni on antanut asiasta lausunnon.

RATKAISU

Arviointi

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on oltava virkatoimissaan huolellinen.

Oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan käräjäoikeus on päätösvaltainen rikosasiassa, kun tuomioistuimessa on puheenjohtaja ja kaksi lautamiestä. Pykälän 2 momentin mukaan käräjäoikeus on päätösvaltainen rikosasiassa myös kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanossa, jos sitä asian laadun tai muun erityisen syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna. Mainitun luvun 6 §:n mukaan käräjäoikeus on rikosasiassa päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin vankeutta enintään neljä vuotta.

Rikoslain 50 luvun 2 §:n mukaan törkeästä huumausainerikoksesta tuomitaan vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Kun törkeästä huumausainerikoksesta on kerrotuin tavoin säädetty ankarampi rangaistus kuin neljä vuotta vankeutta, ei kärjäoikeus ole ollut päätösvaltainen kärjätuomarin ratkaistessa asian yksin.

Kärjätuomari on selvityksessään myöntänyt, että päätösvaltaisuuden puuttuminen asiassa oli jäänyt häneltä huomaamatta ja että hän oli toiminut huolimattomasti. Kärjätuomari oli itse havainnut päätösvaltan puuttumisen istunnon jälkeen tuomiota tarkastaessaan. Hän oli kertomansa mukaan ilmoittanut asiasta syyttäjälle ja pyytänyt valittamaan tuomiosta. Kärjätuomari on todennut, että hänen virheensä johdosta asian käsittely oli pitkittynyt, mistä oli aiheutunut ylimääräistä vaivaa ja lisäkustannuksia asianosaisille ja tuomioistuimille, ja että lisäksi vastaajan oikeus saada asiansa käsiteltyä kohtuullisessa ajassa oli vaarantunut.

Kärjäoikeuden laamanni on lausunnossaan todennut, ettei hänellä ole lisättävää kärjätuomarin selvitykseen. Hän on kiinnittänyt huomiota siihen, että kärjätuomari oli havainnut menettelyvirheensä viipymättä ja ryhtynyt tämän jälkeen viivyttämättä asianmukaisiin toimenpiteisiin virheen seuraamusten minimoimiseksi.

Tuomioistuimen kokoonpanon päätösvaltaisuus on ehdoton prosessinedellytys. Kysymyksessä on perustavaa laatua oleva menettelyvirhe, joka kohdistuu tuomiovallan käytön ydinalueelle. Vaikka virhe on asiassa kärjätuomarin omien toimenpiteiden seurauksena korjaantunut, on se hänen selvityksessään toteamallaan tavalla ollut omiaan aiheuttamaan lisäkustannuksia ja vaivaa sekä pidentänyt asian tuomioistuinkäsittelyyn kulunutta aikaa.

Johtopäätös ja toimenpide

Helsingin kärjäoikeuden kärjätuomari on ratkaissut yksin puheenjohtajana rikosasian, jonka ratkaisemiseen kärjäoikeus ei mainitussa kokoonpanossa ole ollut päätösvaltainen.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan tarvetta syytteen nostamiseen.

Annan mainitun lainkohdan nojalla kärjätuomarille huomautuksen.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiasta ilmoittaneelle Helsingin hovioikeuden presidentille ja lausuntonsa asiasta antaneelle Helsingin kärjäoikeuden laamannille.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Petri Martikainen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
